

SANDIKTA YALNIZLIK

AfD'nin yükselişini yalnız göç ve ekonomiyle açıklamak neden yetmiyor?

Dijital izolasyon, zayıflayan toplumsal bağlar ve ortak gerçekliğin parçalanması üzerine bir değerlendirme

Sedat Yılmaz | 14 Eylül 2026

6 Eylül 2026'da Saksonya-Anhalt'ta yapılan eyalet seçiminde AfD'nin oyların yüzde 43,8'ini alarak açık ara birinci olması, Almanya siyasetinde tarihsel bir kırılma yarattı. Parti tek başına çoğunluğu elde edemedi; ancak sonuç, Almanya'nın savaş sonrası siyasal düzeninde aşırı sağa karşı kurulan 'güvenlik duvarının' ne ölçüde zorlandığını gösterdi. Bu yükselişi açıklarken ilk akla gelen nedenler göç, ekonomik huzursuzluk, Doğu-Batı eşitsizliği ve geleneksel partilere duyulan güvensizlik. Bunların hepsi önemli. Fakat eksik kalan başka bir boyut var: İnsanların birbirlerinden ve ortak kamusal alandan giderek uzaklaşması.[1]

Bugünün yalnızlığı yalnızca fiziksel anlamda 'tek başına kalmak' değildir. Aynı şehirde yaşayan, aynı iş yerinde çalışan, aynı otobüse binen insanlar artık aynı bilgi dünyasında yaşamıyor olabilir. Haber akışlarımız kişiselleştirilmiş; sosyal medya platformları hangi içeriği göreceğimizi önceki davranışlarımız üzerinden seçiyor. Böylece kamusal tartışma, herkesin az çok aynı olayları görüp tartıştığı ortak bir meydan olmaktan çıkarak milyonlarca küçük ve birbirinden kopuk odaya dönüşebiliyor. Bu durumun siyasal sonuçları üzerine elimizde artık yalnızca sezgiler değil, ciddi akademik veriler de var.

Nature Human Behaviour'da yayımlanan ve 496 araştırmayı sistematik biçimde inceleyen Philipp Lorenz-Spreen ve arkadaşlarının çalışması, dijital medyanın demokrasi üzerindeki etkisinin tek yönlü olmadığını gösteriyor. Dijital ortamlar bilgiye erişimi ve siyasal katılımı artırabiliyor; fakat özellikle yerleşik demokrasilerde düşük siyasal güven, artan kutuplaşma ve popülizmle de düzenli biçimde ilişkilendiriliyor.[2] Burada dikkat edilmesi gereken kelime 'ilişki'. Sosyal medya tek başına insanları radikalleştiren bir makine değildir. Fakat zaten var olan öfke, güvensizlik ve aidiyet krizini büyütebilecek bir ortam sağlayabilir.

Almanya özelindeki çalışmalar da bu tabloyu tamamlıyor. Information, Communication & Society'de yayımlanan iki dalgalı panel araştırması, sosyal medyayı haber almak için daha sık kullanmanın AfD desteğiyle ilişkili olduğunu buldu. Araştırmacılar nedensellik konusunda temkinli; her sosyal medya kullanıcısının radikal sağa yöneldiğini söylemiyorlar. Yine de sonuç, AfD gibi popülist radikal sağ partilerin dijital bilgi ekosisteminden nasıl yararlanabildiğini anlamak açısından önemli.[3] Çünkü bu platformlarda öfke, korku ve kimlik tehdidi içeren mesajlar, sakin ve bağlamlı açıklamalardan daha hızlı dolaşıma girebiliyor.

Fakat mesele yalnızca ekran değil. Ekranın dışında zayıflayan sosyal bağlar da siyasal davranışı etkiliyor. 2025'te Regional Science Policy & Practice dergisinde yayımlanan bir çalışma, Almanya'da sosyal sermaye ile düzen karşıtı oy arasındaki ilişkiyi inceledi. Sonuç dikkat çekici: Sivil toplum ağlarına ve toplumsal ilişkilere daha güçlü biçimde katılan bireylerin yerleşik demokratik partileri destekleme ihtimali daha yüksek. Başka bir ifadeyle,

dernekler, topluluklar, gönüllülük ilişkileri ve gündelik insan teması yalnızca ‘sosyal hayat’ değildir; demokrasinin görünmez altyapısının bir parçasıdır.[4]

Burada kolay ama yanlış bir sonuca varmamak gerekiyor. 2026’da Electoral Studies’de yayımlanan ve 2025 Almanya federal seçimini inceleyen Anna-Sophie Heinze ile Marcel Lewandowsky, yalnızlığın doğrudan AfD oyunu artırdığına dair kanıt bulmadı. Yalnızlık yaşayan kişilerin asıl olarak sandığa gitmeme ihtimali yükseliyordu.[5] Bu sonuç, ‘yalnız insanlar aşırı sağa oy verir’ gibi basit bir formülü çürütüyor. Fakat aynı zamanda daha derin bir demokratik soruna işaret ediyor: Toplumdan kopan insan yalnızca radikalleşmeyebilir; siyasetten bütünüyle çekilebilir de. Her iki durumda da demokratik kamusal alan zayıflar.

Dolayısıyla AfD’nin yükselişini ‘dijital izolasyon AfD’yi iktidara taşıdı’ şeklinde tek cümleye indirgemek bilimsel olarak savunulamaz. Daha güçlü açıklama, bir zincir üzerinden kurulabilir: ekonomik ve kültürel güvensizlik toplumsal aidiyeti zayıflatıyor; sosyal bağların çözülmesi kurumsal güveni aşındırıyor; kişiselleştirilmiş dijital ortamlar insanları ortak bir bilgi alanından uzaklaştırıyor; bu parçalanmış ortamda kimlik, tehdit ve öfke üzerinden siyaset yapan aktörlerin mesajları daha etkili hâle gelebiliyor. AfD bu koşulların tek nedeni değil; fakat bu koşulları siyasal enerjiye dönüştürmekte son derece başarılı bir aktör.

Asıl tehlike belki de seçmenin ‘yanlış’ partiye oy vermesi değildir. Daha temel sorun, aynı toplumda yaşayan insanların artık birbirlerini anlamaya yarayacak ortak kurumları, ortak mekânları ve hatta ortak gerçekliği kaybetmesidir. Demokrasi yalnızca dört yılda bir sandığa gitmekten oluşmaz. Demokrasi, birbirine benzemeyen insanların aynı dünyada yaşadıklarını kabul ederek konuşabilme kapasitesidir. Eğer dijital çağ bizi daha çok bağlı görünen ama birbirinden daha kopuk bireylere dönüştürüyorsa, siyasal kutuplaşma bunun nedenlerinden değil, sonuçlarından biri olabilir.

Saksonya-Anhalt sonucu bu nedenle yalnızca Almanya’nın meselesi değildir. Avrupa’nın ve aslında bütün modern demokrasilerin önünde aynı soru duruyor: İnsanlar ekranlar aracılığıyla sürekli birbirine bağlıyken nasıl bu kadar yalnız, güvensiz ve birbirinden uzak hâle geldi? Belki de popülizmin yükselişini anlamak için yalnızca insanların neye öfkелendiğine değil, artık kimlerle konuşmadığına da bakmamız gerekiyor.

Kaynaklar

- [1] Associated Press. ‘AfD party’s landslide win in eastern Germany tests country’s “firewall” against the far right.’ 7 Eylül 2026. Saksonya-Anhalt eyalet seçiminde AfD: %43,8.
- [2] Lorenz-Spreen, P., Oswald, L., Lewandowsky, S. & Hertwig, R. (2023). ‘A systematic review of worldwide causal and correlational evidence on digital media and democracy.’ *Nature Human Behaviour*, 7, 74-101. DOI: 10.1038/s41562-022-01460-1.
- [3] ‘Social media use and support for populist radical right parties: assessing exposure and selection effects in a two-wave panel study.’ *Information, Communication & Society*, 24(7). DOI: 10.1080/1369118X.2019.1668455.
- [4] Koeppen, L., Ballas, D., Edzes, A. & Koster, S. (2025). ‘Angry together or agitated alone? The role of social capital in the geographies of discontent.’ *Regional Science Policy & Practice*, 17(6), 100185. DOI: 10.1016/j.rspp.2025.100185.
- [5] Heinze, A.-S. & Lewandowsky, M. (2026). ‘When loneliness becomes political. Voting for the AfD in the 2025 German federal election.’ *Electoral Studies*, 103, 103135. DOI: 10.1016/j.electstud.2026.103135.

Not: Bu yazı, yalnızlık ile AfD desteği arasında doğrudan nedensellik iddiasında bulunmaz. Akademik çalışmaların işaret ettiği ilişkileri, dijital medya, sosyal sermaye, siyasal güven ve demokratik katılım ekseninde yorumlar.